

UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉ MUSEUM V PRAZE

Podmalba na skle Daniela Preisslera

KONCEPCE SBÍRKOTVORNÉ ČINNOSTI

2021 – 2025

„Uměleckoprůmyslové museum v Praze shromažďuje sbírku umění české i zahraniční provenience, zejména však dokladů uměleckého řemesla, užitého umění, uměleckého průmyslu a designu, knižní kultury, fotografie a oděvní kultury. Sbírkou tvoří na základě vědeckého poznání a vlastní koncepce sbírkotvorné činnosti.“

Zřizovací listina UPM

Rekapitulace sbírkotvorné činnosti UPM

Uměleckoprůmyslovému museu v Praze se od jeho založení v roce 1885 podařilo vybudovat významné sbírky uměleckého řemesla a užitého umění evropské, často světové úrovně. Tyto sbírky potvrzují význam uměleckého řemesla, užitého umění a designu jako svébytného uměleckého druhu s vlastním stylovým vývojem, zakotveným v soudobých estetických principech a společenských souvislostech, který podléhá specifickému výzkumu a odbornému zpracování.

UPM stejně jako jiná muzea prošlo v době po roce 1948, kdy bylo zestátněno, několika fázemi, v jejichž průběhu byly za politicky ovlivněných okolností některé sbírkové okruhy vyřazeny do jiných muzeí. Jednalo se například o zbraně, orientální porcelán, drobná sochařská díla a grafiku, ale dokonce i sbírku fotografií (ta jediná byla po osamostatnění muzea od NG po sloučení v letech 1959 až 1969 vrácena). Tím byla rovněž pro budoucnost nastavena sbírkotvorná činnost muzea se zaměřením na umělecké řemeslo a užité umění zejména českého a evropského původu.

Legální akviziční činnost byla narušena totalitními politickými systémy i v jiných směrech. Od roku 1938/1939 byly do muzea přijímány jak dobrovolné depozity předmětů soukromých majitelů zejména židovského původu, tak posléze převáděny konvoluty zabavené jejich majitelům v násilných aktech před nástupem do transportů do koncentračních táborů. Tyto sbírky jsou postupně od roku 2006 lustrovány ve spolupráci s Centrem pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války.

Konfiskáty církevního a soukromého, zejména šlechtického majetku z padesátých a následujících let pak zase muzeum zahltily množstvím sice většinou velmi významného materiálu, ovšem tento akt rozhodně nebylo možné nazvat odbornou akvizicí, neboť se jednalo dokonce o porušení mezinárodních zásad muzejní etiky. Stejně tak byly do muzea převedeny sbírkové předměty podléhající zabavení podle tzv. Benešových dekretů. Přetížení sbírek ochromilo i běžnou muzejní práci, a protože takto získaný majetek nebylo kam uložit, musela být postupně zrušena i stálá expozice. UPM zvládlo zpracovat tyto sbírky jedině díky tomu, že bylo pro částečnou rekonstrukci některých technických provozů (záhy nevyhovujících) 17 let uzavřeno pro veřejnost (1969 až 1985). V těchto letech fungovala nadále veřejně přístupná odborná knihovna a jediný výstavní sál, kde bylo možné v rámci zpracovávání sbírek připravit mnohé velmi zásadní a dodnes platné výstavní projekty. Výsledkem této práce byla i nová stálá expozice v roce 1985.

Jedna z mála pozitivních věcí období 70. a 80. let 20. století byl roční státní příspěvek na akvizice historického i současného uměleckého řemesla a užitého umění. Muzea měla také v Praze předkupní právo v obchodech se starožitnostmi, kde každý týden specialisté z pražských muzeí procházeli nové zisky a navrhovali jejich případný výkup. V té době ovšem také byly jiné cenové relace.

Sbírky muzea jsou od doby jeho založení vedeny v důsledné několikastupňové evidenci, která se postupem vývoje nových systematizovaných programů převádí kromě původního písemného přepisu inventárních karet do inventárních knih také do digitalizovaných záznamů DEMUS, od roku 2017 do systému Museion. Digitalizovány byly i původní inventární karty, přístupné nyní online muzejním pracovníkům a badatelům.

Období 1990 – 2020

Od roku 1990 prošlo mnoho z výše zmíněných akvizic restitučním procesem. Vše, co bylo právoplatně vyžádáno, bylo vráceno, ale přesto ve sbírkách zůstávají určité okruhy sbírkových předmětů, jejichž původní majitel nebude již nikdy dohledán. Restituce v podstatné míře nenarušily skladbu historických sbírek UPM, jednotlivosti někdy znamenaly ochuzení fondu, avšak i v těchto případech byla leckdy možná dohoda s původními vlastníky a věc byla dlouhodobě zapůjčena nebo zpětně zakoupena.

I v tomto období bylo naší snahou muzejní sbírky nejen uchovat, rozšiřovat a aktualizovat, ale současně také zkvalitňovat jejich vypovídací hodnotu, odborně zpracovávat a využívat je ku prospěchu odborné i laické veřejnosti.

Těmto zásadám odpovídá i konkrétní sbírková aktivita UPM. V průběhu posledního čtvrtstoletí se náš sbírkový program snažil doplňovat historické sbírky o předměty mimořádné vypovídací hodnoty, sloužící často jako náhrada restitučních úbytků. Soustředil se též na předměty související s plněním vědeckých úkolů, především grantů. Mimořádnou pozornost věnoval dokumentaci současného užitého umění a designu jako nezastupitelné součásti soudobých uměleckých trendů a společenských proměn. Tento zájem o současnou tvorbu byl v posledních letech zvláště aktuální v souvislosti s diskusí o významu kulturních a kreativních průmyslů.

Zaměření na nákup špičkových děl minulosti (i ze zahraničních aukcí) a především kvalitní současné tvorby bylo mimořádně posíleno zřízením rezervního fondu pro sbírkotvornou činnost (vyplacená pojistka za krádež soupravy smaragdového šperku v Antverpách), z něhož bylo za posledních 10 let čerpáno kolem 30 milionů Kč na asi 550 položek, takže UPM nemuselo odčerpávat akviziční fond MK.

K novým nabídkám se vyjadřuje Poradní sbor pro akviziční činnost, kterému jsou též předkládány k posouzení nabyté dary či nákupy per rollam.

Souhrn dosažených výsledků sbírkotvorné činnosti v období 2015-2020

Sbírka skla, keramiky a porcelánu

V posledních letech se dařilo díky systematické a cílené akviziční činnosti obohatit především sbírku moderního a současného skla a keramiky. Akviziční činnosti napomohla řada příznivých skutečností, zejména možnost dlouhodobého využívání mimořádného rezervního fondu určeného především k nákupům současného umění. Významně přispělo také aktivní mapování výsledků a pěstování dobrých vztahů s výtvarníky, designérskými studií, výrobními podniky a školami. S některými těmito subjekty nabyla spolupráce na rozšiřování sbírek pravidelného charakteru (sklářny Moser, Crystalex, BOMMA, UMPRUM atd.). Za řadu výjimečných uměleckých děl UPM vděčí velkorysosti umělců či jejich rodin (kromě jiných Miluše a René Roubíčkovi, František Vízner, Jiří Harcuba). Desítky muzeu jinak nedostupných uměleckých prací od často světově významných umělců připutovaly do sbírek UPM na základě spolupřátelství Mezinárodních symposií keramiky Bechyně a Mezinárodního sklářského symposia IGS Nový Bor, například práce sklářů z Japonska, Velké Británie či USA.

V letech 2018 a 2019 sbírkotvorná činnost programově navázala na předchozí období, s prioritním zaměřením na design 20. a 21. století, které se promítlo do dvou linií. Z hlediska sledování aktuálních tendencí v současné tvorbě byla významná dokumentace progresivní tvorby mladé generace. Kupříkladu do sbírky současného skla byl zařazen soubor *Fority* - sada hrnců z varného skla, bakalářská práce Huy Pham, studenta Fakulty umění a designu UJEP v Ústí nad Labem., která získala ocenění v soutěži Národní cena za studentský design 2017. Jiný současný směr a nový přístup k využití tradičních sklářských technik reprezentují malované objekty Jakuba Berdycha - Qubus Design studio. S obdobným záměrem dokumentovat nekonvenční designérské využití běžných materiálů byla například podchycena činnost studia Vobouch, založeného čerstvými absolventy Markétou Kalivodovou a Richardem Švejdou.

Druhá linie směřovala k doplnění dalších realizací tvůrců, kteří jsou ve sbírce skla a keramiky zastoupeni. Dary i nákupy tak byly rozšířeny soubory keramických prací Jindry Víkové, Edity Devínské, Gustava Fifky či Jiřího Laštovičky, v oddělení skla byla dalšími autorskými návrhy doplněna kolekce Adolfa Matury, Františka Víznera či Františka Pečeného, v oblasti originálního uměleckého skla přibyl objekt nedávno zesnulého Jaroslava Matouše.

Jedinečná možnost obohatit sbírku autorského skla se nabídla v souvislosti s přípravou expozice *Plejády skla 1946 – 2019*, pro niž bylo ve spolupráci s MK ČR umožněno výhodnými investičními nákupy získat ikonická osvětlovadla designérů Maxima Velčovského a Ronyho Plesla z produkce firmy Lasvit nebo dvě přímo pro expozici navržené unikátní instalace od Václava Ciglera a Michala Motyčky. S velkým ohlasem se setkal zisk busty Myslitel od uměleckého skláře Martina Janeckého, pro museum speciálně realizované v ateliérech v americkém Corningu v srpnu roku 2019.

Za akvizicemi moderní užití tvorby 20. století bohužel výrazně zaostaly nákupy v oblasti historického skla, keramiky a porcelánu. Příčin této disproporce je několik. Jedním z hlavních důvodů je značná finanční náročnost akvizic v tomto směru, která souvisí se způsobem prodeje především

prostřednictvím tuzemských i zahraničních aukčních síní. Dalším činitelem, ovlivňujícím počet akvizic, je kvalita nabídky, ať už na starožitnickém trhu či od soukromých majitelů.

Martin Janecký: Myslitel

Sbírka užité grafiky a fotografie

Akviziční činnost sledovala širokou oblast užité grafiky, grafického designu a typografie, stejně jako obohacování fondu kresebných návrhů pro užité umění a soustředěné mapování vývoje české fotografie. Do širšího sbírkového spektra patřila i oblast knižní vazby, miniatur a dekorativní malířské tvorby. Průběžně doplňována byla především česká tvorba 19. a 20. století, uved'me například nákup významného konvolutu prací Vojtěcha Preissiga, souboru nově objevených návrhů obálek Volných směrů a jiných periodik rané moderny, kresebných návrhů arch. Josefa Místeckého či Antonína Kybala, zisk části pozůstalosti textilní designérky Věry Bruneové Hainzové nebo výtvarnice a scénografky Ester Krumbachové. Velmi zajímavou a objevnou akvizicí alternativního grafického designu 80. let byl nákup sbírky magnetofonových kazet a osobního archivu Petra Holečka, disidentského tvůrce obalů na demonahrávky undergroundových hudebních skupin. Fondy současného grafického designu obohatil například rozsáhlý dar poskytnutý ředitelem festivalu Pražské jaro Romanem Bělorem, který sbírce předal soubor soutěžních návrhů propagačních tiskovin festivalu z posledních desetiletí. Pozornost byla věnována též výjimečným bohemikálním dílům nabízeným na zahraničním trhu, například v aukci Dorothea ve Vídni byla vydražena unikátní interiérová dekorace Antonína Machka z doby po roce 1800, v aukci v New Yorku byly získány vzácné secesní plakáty apod. Velkým přínosem pro sbírku byl dar cca 1100 plakátů tří nejvýznamnějších japonských grafických designerů posledního půlstoletí (Shigeo Fukuda, Ikko Tanaka, Kazumasa Nagai), dar dlouholetého partnera muzea - firmy Dai Nippon Printing v Tokiu.

Neobyčejně úspěšné z hlediska nových akvizic bylo uplynulé období pro sbírku fotografie. Bezesporu nejdůležitějším přírůstkem sbírky, a lze říci i celého muzea za posledních několik desetiletí, bylo získání první části daru fotografa Josefa Koudelky, který navazoval na autorovu jubilejní výstavu v UPM v roce 2018. Jednalo se o soubor 307 autorských fotografií z let 1964 až 2005, doplněných dokumentačním materiálem. Muzeum takto získalo unikátní vintage printy autorových nejslavnějších fotografických cyklů jako například Divadlo, Černý trojúhelník nebo Invaze 1968. V roce 2019 pak pokračovalo také jednání o převzetí druhé části Koudelkova autorského daru, zejména prací z cyklu Cikáni, Chaos a dalších včetně souboru autorových knižních publikací a dalších významných dokumentů.

Nejpočetnějšími akvizicemi fotografie byly kromě toho rozsáhlé soubory dalších klasiků české fotografie 20. století (Pavla Diase, Heleny Wilsonové, Eduarda Ovčáčka, Zdeňka Voženíla, Vladimíra Birguse), také ukázky prací autorů méně známých či ve sbírce nezastoupených (Jiřího Jiroutka, Zdeňka Mertý, Šimona Cabana aj.). Velká část těchto souborů byla získána darem. Cenným obohacením fondu evropské fotografie bylo i zakoupení snímků slavného fotografa Brassiaie, zahrnujících několik jeho portrétů Pabla Picassa z 30. let 20. století (v původních printech).

Josef Koudelka: Invaze

Sbírka prací ze dřeva, kovů a různého materiálu

V uplynulých letech se dařilo systematicky rozšiřovat fond všech podsbírek oddělení. Na závěr sledovaného období však akviziční snahy narazily na vyčerpání rezervního fondu a pro budoucí roky se tak s plnou naléhavostí vrací otázka, jak systematicky řešit doplňování sbírek formou nákupů.

V podsbírce obecných kovů směřoval vyšší počet akvizic zejména do sbírky osvětlovacích těles. V první řadě zmiňme nákup závěsného svítidla tvaru dvanáctistěnu dle návrhu Adolfa Loose a dále dary těles pozdního 19. až druhé poloviny 20. století coby charakteristické ukázky tovární, dílenské i družstevní produkce včetně Krásné jizby, Kovony atd. Pluralitu stylů 20. století dokládají též kuřácké potřeby včetně předmětů navržených Vlastislavem Hofmanem pro Artěl v intencích dekorativismu i funkcionalistické soupravy z produkce moravské firmy Bibus.

Adolf Loos: Svítidlo tvaru dvanáctistěnu

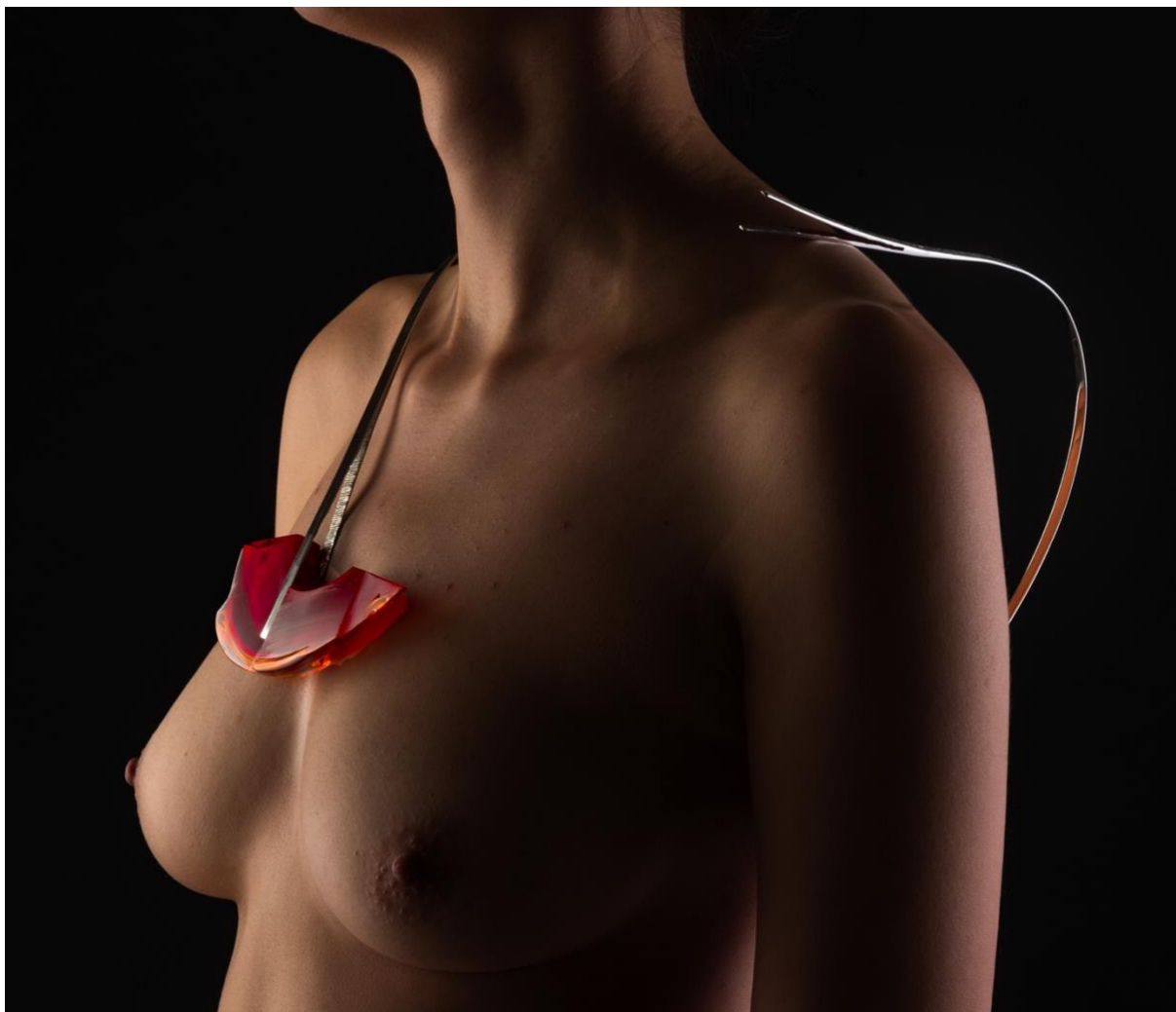
V podsbírce drahých kovů a různých materiálů se podařilo udržet trend spolupráce s restituenty předmětů liturgického určení. Díky mimořádné dotaci MK odkoupilo muzeum v roce 2019 mešní kalich z raného 18. století, zdobený emailovými medailony s figurami Nejsvětější trojice a polopostavami světců (konfiskát od roku 1950, v roce 2014 v restitučním řízení navrácen předchozímu majiteli z řad církevních institucí). V podsbírce drahých kovů zároveň stále zůstávají evidentní církevní konfiskáty, jejichž provenience není známá, neboť předměty byly převedeny prostřednictvím Státní zkušebny drahých kovů. V těchto případech nemají pracovníci muzea přístup k dokumentaci, jež by umožnila identifikovat původního majitele. Pokus o dohledání zabaveného majetku tohoto druhu probíhá v současné době i na straně potenciálních restituentů v souvislosti s aktuální druhou vlnou navrácení majetku. V tomto ohledu je vítána další spolupráce s Centrem pro dokumentaci majetku, při vyhledávání předmětů prodávaných v aukcích atd., aby bylo uložení ve sbírkách legalizováno.

Mešní kalich z raného 18. století

Solitérními nákupy byla v posledních letech nadále obohacována podsbírka současného šperku (zejména náhrdelník Svatopluka Kasalého a souprava Simony Kafkové), ale tempo akvizic umožněné v minulosti čerpáním rezervního fondu nebylo možné udržet. Dary autorských šperkových unikátů se dařilo realizovat jen ve vzácných případech. Skupinu svých děl ze 70. let věnovala muzeu sklářská

výtvarnice Zdena Mašatová. Dnešní malosériovou produkci zastupuje díky daru autorů kolekce šperků firmy ZORYA.

Svatopluk Kasalý: Šperk na rameno (náhrdelník)

V oblasti nábytkového umění byly získány některé unikátní solitéry období modernismu, např. rondokubistický příborník Josefa Gočára. Hlavním zájmem a úsilím však bylo dokumentovat standardní produkci 2. poloviny 20. století, včetně ukázek sektorového nábytku či designu plastů. Na toto období se sbírka zaměřila i v souvislosti s výzkumem panelových sídlišť období socialismu v ČR.

Sbírka textilu, módy a hraček

Nejpočetnější přírůstky zaznamenala v uplynulém období tradičně sbírka oděvů, která získala především oděvy a módní doplňky z 20. století, dokumentující vysoké krejčovské umění stejně jako průmyslovou výrobu. K nejvýznamnějším se řadí oděvy z módního domu Hany Podolské získané v souvislosti s výstavou Hana Podolská: Legenda české módy (UPM 2018–2019). Vedle těchto exponátů, často spojených s význačnými osobnostmi předválečného společenského života, se podařilo sbírku obohatit i o pozoruhodné předměty zahraniční provenience, např. plesové střevíce

od prominentní londýnské firmy Rayne, (1935) nebo tři autorské kabelky zhotovené v Paříži mezi lety 1925–1930 Louisou-Denis Germain, tchýní malíře Josefa Šímy.

Kabelka Nadine Šímové ze závodu L.D.Germain, Paris

Stejně jako v předcházejícím období se sbírka zaměřila na vyhledávání české autorské oděvní tvorby starší i nejmladší tvůrčí generace, která se stále více prosazuje i v mezinárodní konkurenci. Nejvýraznějšími osobnostmi jsou Tereza Kladošová a Sofya Samareva, jejichž tvorba balancuje mezi uměleckým dílem a reálnou oděvní formou.

Sbírka autorské tapiserie byla obohacena vedle odkazu Jana Hladíka také rozsáhlým souborem tapiserií Jenny Hladíkové. Současná textilní tvorba byla dokumentována konceptuálním dílem Kláry Hosnedlové nazvaným Byt doktora Vogla (2017). Tato výtvarnice, stejně jako nastupující generace textilních a oděvních designérů, zaznamenala již významný úspěch v zahraničních výstavních síních.

V minulém období se sbírka více zaměřila na vyhledávání příkladů textilního tisku, jejichž autory byli v minulosti především výtvarníci zastřešení Ústavem bytové a oděvní kultury nebo Ústředím uměleckých řemesel. Do sbírek se podařilo získat například rozsáhlý konvolut textilních tisků a kresebných návrhů Zorky Smetanové ze 60. až 80. let 20. století, jedné z nevýznamnějších osobností tohoto oboru v bývalém Československu. V návaznosti na výstavu Šílený hedvábník: Lída a Zika Ascher, textil a móda (UPM 2019), se podařilo získat reprint tištěného šátku podle návrhu Henryho Moora (1944) a konvolut oděvů z londýnské produkce signovaných Lida Ascher Boutique ze 60. a 70. let 20. století.

Šátek Henry Moore, reprint Ascher

Novinkou ve sbírkotvorné koncepci bylo zaměření na širší dokumentaci módní tvorby 20. století, jakou představuje módní kresba a fotografie. Již dříve sbírka získala darem kresby Hany Podolské, nyní se podařilo získat rovněž jako dar soubor kreseb Inny Arnautové ze 70. a 80. let 20. století. Naprostou novinkou je fotografická dokumentace Petry Skoupilové, která od 70. let zaznamenávala na vysoké estetické úrovni oděvní tvorbu Inny Arnautové, Zdeny Bauerové, ÚBOK i mladé generace návrhářů, většinou absolventů oděvního ateliéru VŠUP v Praze.

Fotografická dokumentace Petry Skoupilové

Dnešní stav podsbírký liturgických oděvů a textilií byl značně ovlivněn restitucemi církevního majetku, především majetku řeholního, který však ve většině případů zůstal v muzeu ve formě dlouhodobých zápůjček. Plnohodnotná náhrada za navrácené textilie v rámci církevních restitucí není možná, mnohdy se jedná o unikáty (například tzv. Broumovská kasule z konce 14. století). Forma dlouhodobé zápůjčky se jeví i nadále jako optimální řešení. Vedle restitucí řeholního majetku nutno zmínit restituce majetku farností, které se netýkaly tak velkého počtu textilních památek. Přesto v jejich důsledku sbírka přišla o mimořádné textilie (liturgická souprava darovaná císařovnou Marií Terezií roku 1770 pražskému kostelu na Proseku), které byly restituentům fyzicky předány. Kvalitní historický a liturgický textil se jako akvizice nabízí ke koupi zřídka, nicméně se v minulých letech podařilo získat některé zajímavé položky, v roce 2013 konvolut převážně barokních oděvů na sochu Jezulátka z kláštera bosých karmelitek v Praze.

Sbírka hraček byla do r. 2020 doplněna o předměty z oblasti české výroby průmyslově vyráběných hraček národními podniky a družstvy (Směr, Fatra, Igla, Igra, Moravská ústředna). Jedná se o soubory plastových hraček, stolních her, stavebnic a textilních hraček – loutek a panenek. Tento bohatý materiál představuje přehled dobového průmyslového výtvarnictví v celé šíři dobového proudu. Současně se podařilo do sbírky získat předměty z archivu Střední uměleckoprůmyslové školy v Praze, které jsou zdrojem poznání o jediném pražském výukovém programu v oboru. Sbírka byla doplněna též o příklady současného designu, např. tvorby Andrey Tachezy, Libora Motyčky nebo firmy Devoto.

Střednědobá strategie sbírkotvorné činnosti na pětileté období pro léta 2021 až 2025

Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti, tj. v čem lze očekávat zvýšení vypovídací schopnosti sbírky a jednotlivých podsbírek jako celku

Výstavba Centrálního depozitáře v letech 2014-2016 a současně realizovaná rekonstrukce historické budovy UPM významně ovlivnily možnosti dalšího rozvoje muzea včetně jeho sbírkotvorné činnosti. Omezené úložné prostory často v minulosti zabraňovaly akvizici, když nebylo rozměrnější předměty (zejména nábytek) kam uložit a stejně tak nebyla dostatečná kapacita restaurátorských pracovišť. Také nový výstavní program pro rozšířené výstavní prostory historické budovy předpokládá i přípravu a zpracovávání sbírek v rámci výzkumné činnosti, s čímž přímo souvisí i akviziční činnost.

Historické sbírky se nadále zaměří na získávání významných chybějících článků podstatných pro doplnění stávajících muzejních souborů, jejich zkvalitnění a zároveň posílení jejich výstavní atraktivity. Vzhledem k limitovaným finančním možnostem budou při nákupech velmi důležitými aspekty jak výjimečnost předmětů, jejich provenience (zaměření na bohemika) a přínos pro vědecké poznání a výpovědní hodnotu sbírkového celku, tak vystavitelnost nových akvizic a jejich uplatnění s ohledem na plánované výzkumné a s nimi spojené výstavní či expoziční projekty. Podstatným aspektem budou i možnosti širší kulturně sociální kontextualizace a interpretace předmětu. Omezená nabídka na domácím trhu si vyžádá větší aktivitu ve vyhledávání kvalitních předmětů na zahraničním trhu, cenově někdy překvapivě dostupných, a také nutnost pružné reakce v těchto případech, zvláště u aukčního prodeje. Dosud nedořešenou otázkou je v těchto souvislostech i možnost nákupu prostřednictvím internetových aukcí typu Aukro.

Po vyčerpání rezervního fondu UPM pro akvizice (2018) je rozšiřování sbírek finančně velmi limitováno a bohužel je podstatně ohrožena i kontinuita jejich budování. Nutné bude proto zásadně posílit státní podporu akviziční činnosti a zároveň hledat další zdroje (jako jsou sponzorské prostředky, dary, crowdfunding, podpora Společnosti přátel UPM a dalších subjektů). Nadále se v získávání historických uměleckých děl uplatní akviziční efekty výzkumných projektů, vedoucích k identifikaci unikátních artefaktů, doložení jejich autenticity, k určení autorství a provenience, a v neposlední řadě k oboustranně přínosné spolupráci s vlastníky.

Zvláště u výjimečných uměleckých děl jak starších období, tak moderny a avantgardy je nezbytné také zvyšovat náročnost expertizního posouzení, včetně technologických analýz. Prokázaná kvalita a autenticita díla musí být v akvizicích uměleckých sbírek nadřazena nad všemi ostatními hledisky.

Nezbytným cílem každého sbírkového oddělení a kurátorů je zároveň dobře znát současnou produkci a pomocí kontaktů s umělci i výrobci získávat její kvalitní příklady. Dobrým akvizičním impulsem bývá odborná příprava výstavy - a to jak v průběhu realizace, tak následně, když téma výstavy je známé a na muzeum se obrací s nabídkami autoři, majitelé děl i obchodníci. Výstavy současné tvorby, které má muzeum v dlouhodobém odborném plánu, se ukazují jako nejefektivnější a nejvýhodnější prostředek sbírkotvorné činnosti. Pro povzbuzení současné produkce usilujeme též o vypsání soutěží, z nichž by vybrané kvalitní produkty mohly být opět získány do našich sbírek.

Kurátoři se rovněž podílejí na mnoha existujících mezinárodních setkáních a sympoziích, kde je vždy také snahou získat kvalitní díla do sbírek.

Obdobně jako u historického materiálu bude akviziční činnost moderního a současného užitého umění a designu provázána s vědeckovýzkumnými aktivitami muzea (odvíjejícími se od střednědobých plánů VaV), jak ve fázi identifikace vhodných předmětů akvizic, tak následně v jejich systematické evidenci, zpracování, zhodnocení a výstavní a publikační prezentaci.

Důležitým úkolem pro nastávající období bude rozšíření akvizičního zájmu o dosud nedostatečně sledované oblasti. Vedle klasických uměleckořemeslných disciplín se pozornost zaměří kupříkladu na soudobou experimentální tvorbu pohybující se na pomezí řemesla, designu a užitého i volného umění. Stejně potřebným cílem bude soustavné sledování širokého spektra designérské produkce současných českých firem, včetně oblasti průmyslového a produktového designu. Aktivitu v těchto oblastech posílí nově založené Centrum designu UPM, propojené se samostatným sbírkovým oddělením. Jeho činnost by měla přispět k významnému obohacení sbírkotvorných strategií muzea v oblasti moderní a současné umělecké tvorby, k rozšíření spektra sbírek i výzkumu a rovněž k vytvoření nových komunikačních platforem (online databáze, workshopy, putovní výstavy, prezentace na sociálních sítích), které budou mít vedle osvětových a propagačních cílů též sbírkotvorný přínos. Toto téma úzce souvisí s programem Kreativní kulturní průmysl, který patří k prioritním oblastem státní kulturní politiky i koncepce rozvoje muzejnictví.

Další rozvoj sbírek bude klást vyšší nároky na úroveň vědeckého zpracování sbírkového materiálu, které umožní identifikovat „bílá místa“ ve sbírkové skladbě i obecně v přístupech uměnovědného oboru, a především poskytne hlubší uměleckohistorickou interpretaci sbírkových děl užitého umění a designu. Jejich odborné zhodnocení (a zveřejnění) bude prioritní náplní průběžné sbírkové práce i programů vědy a výzkumu, financovaných z účelové a institucionální podpory muzea jako výzkumné organizace. Z těchto výzkumů profituje i edukační program muzea, jenž má větší pole působnosti v muzeu s větší frekvencí prezentačních akcí a se zvětšenou kapacitou. Sbírkové sbírky budou využívány k rozšířené výuce pro související obory na FF UK, UMPRUM, PedF UK a dalších školách, naskýtá se rozšířená spolupráce s Univerzitou třetího věku, kdy tyto kontakty mohou mít kladný dopad i na získávání potřebných dobových výpovědí k předmětům životního stylu nedávných desetiletí.

Klíčovým úkolem pro systematické budování sbírek současného užitého umění, fotografie a designu bude vytvoření nového dotačního systému podpory akvizic pro státní příspěvkové organizace. V rámci stávajícího Akvizičního fondu MK určeného na nákup současného umění není UPM jako státní instituce bohužel oprávněno ucházet se o tuto dotaci, což poškozuje systematické doplňování státních sbírek současnosti, jak s tím počítá státní kulturní politika.

SWOT analýza 2021-2025

Silné stránky	Slabé stránky
• Kvalita a rozsah stávajících sbírek • Tradice a kontinuita sbírkotvorné činnosti od založení v 19. století do současnosti • Postavení muzea jako národní sbírkové instituce s vysokou společenskou prestiží, podporující zájem a vstřícnost donátorů a mecenášů • Nový centrální depozitář sbírek, s přehledným novým uložením fondů a prostorem pro nové akvizice • Systematické doplňování „bílých“ míst ve sbírkovém fondu v průběhu staletí (expertní výběr předmětů, vyhledávání unikátů apod.) • Úzké propojení vědecké a výzkumné excelence se sbírkotvornými cíli, odborná kvalita kurátorské práce i poradních sborů pro sbírkotvornou činnost • Mezinárodní renomé sbírek, přínosná spolupráce se zahraničními partnery a experty i v oblasti akvizic • Náročný a atraktivní výstavní, expoziční a ediční program muzea umožňující systematickou prezentaci sbírek včetně nových zisků • Sbírkový program odpovídající cílům Státní kulturní politiky v oblasti dokumentace paměťové kultury národa, rozvoje národní kulturní identity, podpory kulturních a kreativních průmyslů apod. (včetně designu, oděvní módy aj.)	• Možnost finančního plánování v rámci stávajícího systému PO • Omezený fond na akvizice z vlastního rozpočtu organizace • Nedostatečné doplňování fondu současného užitého umění, designu a fotografie, mj. vzhledem k nemožnosti čerpat prostředky z Akvizičního fondu MK na současnou tvorbu (zatím vyloučeny SPO) • Personální kapacita odborného týmu, chybějící kurátorská místa, např. pro oblast současné keramiky, designu ad. • Podfinancované aktivity Centra užitého umění a designu včetně jeho akvizičního programu, limitované ekonomickými a personálními podmínkami a procesy akreditace tohoto metodického centra • Nedostatečné využívání fundraisingových strategií, crowdfundingu a dalších možností akviziční činnosti, včetně většího zapojení členů Společnosti přátel UPM

Příležitosti	Hrozby
• Využití Akčního programu Kreativní Česko (Strategie podpory kulturních a kreativních průmyslů) pro akvizice, mj. českého kubismu či současného designu • Změna financování nákupů současného umění pro SPO dle návrhu Ministerstva kultury (nový dotační program doplňující tzv. Akviziční fond) • Schválení koncepce a programu metodického Centra designu, včetně sbírkotvorných plánů • Využití nově rekonstruované budovy UPM a nových výstavních projektů a expozic k cílenému vyhledávání sponzorů a donátorů podporujících akviziční cíle • Obdobné rozvíjení kontaktů a vazeb s tvůrci či majiteli uměleckých děl pro systematické obohacování sbírek • Pozitivní synergie muzejního výzkumu (v rámci cílů DKRVO či grantů NAKI, TAČR, GAČR aj.) a akviziční činnosti založené na expertním hodnocení, materiálovém průzkumu, technologických analýzách, znalosti trhu apod. • Zapojení externích domácích i zahraničních expertů do identifikace unikátů na aukčním trhu pro sbírky UPM.	• Dopad zhoršené ekonomické situace v důsledku pandemie na oblast kultury, zvláště na rozpočty PO i na dotační programy Ministerstva kultury (včetně programů ISO) • Pokračující výpadek příjmů organizace (propad návštěvnosti, turismu, prodeje zboží a služeb) a s tím spojený nedostatek finančních zdrojů na akvizice • Ekonomicko-administrativní náročnost akvizic hrazených nově pouze z investičních prostředků - komplikující rychlou reakci např. při aukčních nákupech (nebezpečí z prodlení) • Neposílení kapacit odborných míst v oblasti současného užitého umění, designu a fotografie • Nedostatečná nabídka kvalitního historického materiálu na domácím aukčním a antikvárním trhu.

Vnitřní priority při získávání nových přírůstků do sbírky UPM podle sbírek a podsbírek pro léta 2021-2025

Sbírka skla, keramiky a porcelánu

Sbírka skla, keramiky a porcelánu UPM obsahuje kolem 70 tisíc inventárních položek, které mají v mnohých ohledech světové parametry. Předměty z této sbírky jsou z tohoto důvodu také velmi žádané zahraničními zapůjčiteli včetně nejprestižnějších muzejních institucí. Mimořádnou úroveň má kolekce historického skla, která v mezinárodním měřítku náleží k nejuznávanějším, stejně tak i konvolut historické keramiky a porcelánu obsahuje řadu unikátů nebo výjimečných souborů.

Podsbírka historického skla představuje mimořádnou kolekci (kolem 18 tisíc kusů), ve které jsou víceméně zastoupeny všechny technologie, dekorační techniky a rafinační techniky z různých období a z rozličných oblastí západoevropského civilizačního okruhu. Sbírka historického skla je založena zejména na uměleckých dílech české provenience. Podobná situace je také v podsbírce historické keramiky a historického porcelánu. V souvislosti s novým ukládáním této sbírky v centrálním depozitáři a odborným průzkumem se potvrzuje nejen rozsáhlost, ale i uměleckohistorická hodnota tohoto fondu.

Kvalita stávajícího fondu ovšem neznamena, že by neměl být podle možností a nabídek na antikvárním trhu doplňován. Tyto možnosti jsou přímo závislé na výši finančních prostředků, které budou pro nákup uměleckých děl k dispozici. Kvalitní díla, která by podsbírku historického skla rozšířila, jsou na dnešním starožitnickém trhu k mání v cenách od několika tisíc až po stovky tisíc EUR za kus (viz např. aukční katalogy firem Bonhams, Christie's, Sotheby's, Fischer).

Podsbírka současného skla a keramiky je časově vymezena rokem 1900 a zahrnuje početné kolekce secesních, kubistických a meziválečných, proudy dekorativismu i funkcionalismu reprezentujících uměleckořemeslných prací. Pro období po roce 1945 podává v ucelené podobě obraz o vývoji fenoménu ateliérové tvorby a designu v daných materiálech, kde vyniká zejména obsáhlá kolekce českého uměleckého skla. Sbírkotvornou strategií sbírky je zejména systematické doplňování o současná solitérní díla i designovou produkci.

Sbírka usiluje v návaznosti na aktivity předchozích generací muzejníků o zvýšení vypovídací schopnosti sbírky a jednotlivých podsbírek v dlouhodobých výzkumných úkolech, se kterými úzce souvisí snahy o doplňování sbírek předměty dokládajícími výrazně svědectví o výtvarné kultuře minulých dob i současnosti v oblasti skla, keramiky a porcelánu. V akvizicích současného umění je důraz kladen na dokumentaci vývoje umění a životního stylu, s přihlédnutím k estetické kvalitě předmětů i k jejich společenskému dosahu.

Základní prioritou bude nadále cílené a aktivní rozvíjení **podsbírek moderního a současného umění**:

- sklo, keramika a porcelán od secese a kubismu po konec 20. století – design a ateliérová tvorba (nákupy z obchodů se starožitnostmi, z aukcí, ateliérů umělců, příležitostně dary od příznivců muzea);

- současný design – české užité a dekorativní sklo, keramika a porcelán (dary a nákupy od výrobců, oceněná díla ze soutěží jako je Studentský design, designérských studií, škol a výtvarníků);
- současná česká ateliérová sklářská a keramická tvorba (nákupy z ateliérů výtvarníků a příležitostně i dary);
- zahraniční ateliérová tvorba skla a keramiky (zejména spoluprací na organizaci Mezinárodních sklářských symposií IGS Nový Bor a Mezinárodních symposií keramiky Bechyně a příležitostně dary od výtvarníků);
- současný zahraniční design – užité a dekorativní sklo, keramika a porcelán (příležitostně dary od výrobců, designérských studií, škol a výtvarníků).

Soustředěnější pozornost bude rovněž věnována možnostem a způsobům vyhledávání akvizic vhodných k doplňování **podsbírek historického skla, porcelánu a keramiky**:

- na základě soustavného a cíleného průzkumu nabídky starožitnického trhu,
- sledováním nabídky specializovaných aukcí v tuzemsku a zahraničí,
- sledováním internetových aukcí a nabídek (aukro, e-bay a další),
- vyhledáváním možností akvizic ze soukromého majetku, darem či nákupem.

Sbírka užitě grafiky a grafického designu

Sbírka zachycuje v širokém historickém záběru umělecký vývoj užitě grafiky, ornamentálních předloh, grafického designu, typografie, historické i moderní knižní kultury, a to v rozmanitosti tematických, technologických a výrazových prostředků a postupů. Zahrnuje díla od středověku po současnost. Zaměřuje se též na akvizice kresebných návrhů uměleckořemeslných a designérských prací, představujících osobitý proces zrodu a formování návrhářské tvorby.

Sbírka se soustředí na akviziční činnost související s vědeckou činností muzea i s přípravou nových expozic a výstav, a v této souvislosti bude:

- rozvíjet akvizice grafického designu 20. a 21. století perspektivně využitelných v rámci stálých expozic UPM a výstavních akcí plánovaných na období 2021-2025 (Chromolitografie 2020-2021, Plakát jako nástroj komunikace 2022, Svaz československého díla 2020);
- dokumentovat a podchycovat díla významných osobností designu 20. a 21. století v souvislosti s granty NAKI a GA ČR (Plakát, SČSD, František Kysela, Antonín Kybal) nebo interními úkoly vědeckovýzkumné práce (Vojtěch Preissig, Václav Cigler, Petr Tučný, Oldřich Hlavsa, skupina Typo&);
- cílenými nákupy doplňovat fondy typografických úprav knih, časopisů a drobných tiskovin meziválečné avantgardy nejen českých, ale i světových autorů (Augustin Tschinkel, skupina Linie, Emanuel Hrbek, Zdeněk Rossmann, Lazar El Lisickij, László Moholy-Nagy a další);
- soustavně sledovat počiny v oblasti současného grafického designu a dokumentovat aktuální dění v tomto oboru;
- pokračovat v obohacování historického fondu návrhových kreseb a užitě grafiky 16. – 19. století.

Strategickými prioritami soustředěné akviziční činnosti bude:

- v podsbírce kreseb a grafiky systematicky budovat fond návrhových kreseb českých designérů, sklářů, keramiků a dalších umělců z oblastí užitého umění a uměleckého řemesla;
- zaměřit se na dosud opomíjené osobnosti průmyslového a produktového designu a jejich kresebné návrhy;
- rozvíjet fond typografických návrhů a soustředit se na oblast digitální typografie;
- podchytit důležité realizace v oblasti firemního obalového designu;
- v podsbírce plakátu zvyšovat výpovědní a expoziční hodnotu stávajících souborů českého plakátu 19. a 20. století o nejvýznamnější desiderata dostupná na světovém trhu, též v souvislosti s nově realizovaným projektem NAKI (Chromolitografie, Plakát jako nástroj komunikace a kulturně historický pramen);
- ve všech podsbírkách sledovat propojení soudobé grafické tvorby s dalšími sférami designu, užitého umění a uměleckého řemesla.

Sbírka fotografie

Sbírka umělecké fotografie představuje v UPM jeden z nejvýznačnějších fondů vsutku světového významu, plnícího roli národního muzea české fotografie. Tento vysoký status se opírá o ucelené unikátní soubory klasiků české fotografie 20. století, například odkaz životního díla Františka Drtikola, pozůstalost Josefa Sudka nebo velkorysý dar Josefa Koudelky. Vzhledem k tomuto významu sbírky bylo v novém organizačním řádu rozhodnuto v roce 2019 o osamostatnění sbírky, do té doby spojené se sbírkovým oddělením užité grafiky a knih.

Strategickými prioritami soustředěné akviziční činnosti bude:

- v oblasti fotografie sledovat významné osobnosti zvláště 2. poloviny 20. století a současné fotografické scény, získávat akvizice provázané s přípravou fotografických výstav v Galerii Josefa Sudka;
- nadále aktivně usilovat o získávání autorských darů a „medailonů“ tvorby žijících autorů, zájmem sbírky bude například získat reprezentativní díla z odkazu předčasně zemřelého fotografa Adama Holého (1974-2016), méně známé práce Antonína Kratochvíla a dalších;
- pokračovat v přebírání dalších částí velkorysého daru fotografa Josefa Koudelky, včetně publikací, doprovodných materiálů a osobního archivu autora;
- nadále vytvářet příruční dokumentační fond sbírky, shromažďující doplňující sbírkový materiál k osobnostním souborům zastoupeným ve sbírce;
- věnovat se experimentální tvorbě využívající nová média a technologie (digitální a jiné), v úzkém propojení s dalšími oblastmi výtvarné a užité tvorby, v tomto směru jednat s Pavlem Vančátem a Davidem Koreckým o možnosti získat dokumentaci z Festivalu digitálního obrazu IN OUT, konaného roku 2003 v Praze;
- soustavně sledovat intervence soudobých výtvarníků a fotografů do oblasti designu, užitého umění a uměleckého řemesla.

Sbírka textilu, módy a hraček

Sbírka se nadále soustředí uje na akvizice, které jsou nositeli důležitých informací o všech oborech textilní a oděvní tvorby a zachycují proměny uměleckých stylů v souvislosti s vývojem společnosti, technologie a nových materiálů. Sbírka hraček se zaměří zejména na dokumentaci tvorby českých návrhářů a příležitostně hraček historických.

Doplňování sbírek v souvislosti s granty, s vědeckou činností mimo granty a v souvislosti s připravovanými stálými expozicemi a výstavami bude ve sbírce módy a textilu probíhat podle následujících kritérií:

- průběžné doplňování sbírky o oděvy a doplňky od 19. století do současnosti;
- vyhledávání předmětů v souvislosti s významnými osobnostmi jako například Oldřich Rosenbaum, Hana Podolská, Zdena Bauerová, Inna Arnautová, Zdeněk Křeček atd., ale i dalších krejčovských závodů, zakázkových, malosériových i konfekčních, které ve spojení s archivním badáním nabízejí hlubší informace o české krejčovské produkci;
- získávání tvorby mladé nastupující generace oděvních a textilních designérů;
- získávání výjimečných a pro kontext sbírky důležitých předmětů zahraniční provenience;
- vyhledávání předmětů v souvislosti s významnými výrobci, družstvy, designérskými pracovišti např. Artěl, Krásná jizba, ÚBOK, ÚLUV atd.;
- vyhledávání předmětů podle materiálového hlediska např. z přírodních a syntetických polymerů např. viskóza, nylon, akryl atd.;
- získávání předmětů z oblasti tzv. volného umění vytvořených z textilních materiálů;
- dokumentace produkce českých textilních výrobců, především filmového tisku na tkaninách interiérových a oděvních; dále o artefakty přinášející nový pohled nebo doplňující informace o vývoji vzorů a textilních technik v průběhu staletí v Čechách a Evropě, včetně kresebných návrhů a fotografické dokumentace.

Strategickými prioritami akviziční činnosti dalších podsbírek bude:

- pokračování v tvorbě studijního fondu, soustředujícího předměty druhořadé kvality, ale stylově příznačné a vývojově důležité, který bude sloužit výuce studentů a případné prezentaci v podmínkách odlišných od standardního režimu pro vystavování textilu;
- podsbírka liturgických textilií se zaměří na doplňování ztrát vzniklých církevními restitucemi, dále na vývoj produkce tkaných látek v minulých staletích, vyšivačských technik atd.;
- podsbírka hraček bude mít za prioritu svého rozvoje důslednou dokumentaci tvorby českých návrhářů a českých (československých) dílen a průmyslových podniků (Směr, Hamiro, Igra, Kovap atd.);
- doplňování fondu hraček se soustředí jak na klasiky české hračky 1. poloviny 20. století, tak zvláště na tvorbu vlivných osobností návrhářství zvláště po roce 1945, jako byla Marie Hozmanová, Marica Procházková – Hybínová, Jarmila Šimková a Jaroslava Šetelíková;
- možnosti získání děl zahraniční provenience mohou podpořit např. projekty mezinárodních výstav muzeí a kulturních institucí, kterých se Uměleckoprůmyslové museum spoluúčastní;
- nadále bude sledována současná tvorba v oboru designu hraček a herních předmětů pro děti, zejména v souvislosti s výstavami designérů, soutěžemi jako je Studentský design či přehlídkami Hračkobraní v Kamenici nad Lipou a další.

Sbírka nábytku, prací ze dřeva, plastů a hodin

Sbírka se soustředí na akvizice důležité pro jednotlivé podsbírký (dle materiálů) z hlediska domácích i světových trendů především v oblasti designu nábytku a plastových předmětů. Věnuje se tvorbě autorské i anonymní, sleduje nové materiály i technologie zpracování.

Podsbírký oddělení se dařilo rozšiřovat v poslední dekádě díky mimořádnému akvizičnímu fondu UPM, z něhož byly hrazeny nákupy děl epoch moderních i historických. Systematické budování sbírek pouze prostřednictvím darů či mimořádných nákupů záchranného charakteru není reálné. Zásadní navýšení finanční podpory akvizic je jedinou cestou pro rozvoj sbírek děl historických i moderních. V omezené míře je možné prostřednictvím darů doplňovat sbírky masové či malosériové produkce, toto ovšem neplatí v případě unikátních a autorských děl.

Sbírka nábytku UPM má silné historické základy (budované na idejích pozdního 19. století), a tak ani současná sbírkotvorná koncepce se rozhodně nezříká snahy o kontinuální zachycení stylových proměn, typologické šíře a různorodosti výzdobných technik historického a časně moderního mobiliáře.

Zcela zásadní akvizičním cílem pro nejbližší období bude získání kolekce českého kubistického mobiliáře z majetku Nadace českého kubismu, tedy nejvýznamnější soukromé sbírky českého kubismu, která zahrnuje mimo jiné nejstarší práce kubistického nábytku vůbec či nejkomplikovanější kubistickou vázu dle návrhů Vlastislava Hofmana. Sbírka Nadace obsahuje kubistické práce, které jsou pro UPM komplementární a zcela nenahraditelné. UPM má takto historickou příležitost podstatně rozšířit svou světově významnou sbírku českého kubismu.

Ve sbírce **produktového designu a plastů** se akvizice zaměří především na „tovární“ design, na práce často anonymní (fenomén „design multi“), protože v něm jsou v muzeu značné mezery. Pozornost bude také věnována „novým“, neklasickým materiálům designu 20. a 21. století, jak plastům, tak i dalším. Hlavním úkolem bude dokumentace a zpracování plastických hmot v českých zemích a jejich využití v designu, podchycení produkce domácích firem a spolupracujících návrhářů (v souvislosti s etablováním sbírky plastů, jako badatelsky a akvizičně svébytné sekce).

K akvizičním prioritám bude ve sbírce nábytku dále patřit:

- autorský design nábytku od 50. let realizovaný v českých nábytkářských firmách v reakci na poválečný vývoj evropského designu, významné realizace po roce 1989;
- práce navrhované předními českými architekty a výtvarníky z konce 19. a počátku 20. stol. (mobiliář secese a rané moderny jako jedna z dominant sbírky) v kontextu s posílením doposud malé kolekce tvůrců vídeňské secese (Wagnerova škola a okruh J. Hoffmanna), a dále vybrané práce meziválečného dekorativismu, tedy o sekci s velkým výstavním potenciálem a badatelským kontextem;
- stále aktuální bude doplňování obsáhlé sbírky nábytku evropského novověku o kvalitní solitéry (jakkoli se na českém trhu může jednat o zcela ojedinělé akviziční příležitosti) - chybí například významné práce francouzských ebenistů dvorského okruhu 17. a 18. století, nebo také autentické ukázky z okruhu předních tvůrců anglického baroka a klasicismu;

Prioritou akviziční práce ve sbírce plastů bude:

- v oblasti dokumentace tvorby 1. poloviny 20. století doplňování stávající sbírky zejména o produkty řady firem a institucí; kladení většího důrazu na sledování počátků masové průmyslové výroby;
- design 2. poloviny 20. století - sledování produkce socialistických státních podniků, role výtvarníka ve výrobě, paralely se západním designem, „zastřešující“ instituce (ÚBOK atd.); problematika skladebného nábytku (v mezích kapacitních možností);
- přelom 20./21. století až současnost – klíčové bude zaměření na uplatnění designérů při navrhování výrobků pro konkrétní výrobní firmy, spíše než oblast autorského designu.

Sbírka obecných a vzácných kovů

Průběžná akviziční práce v této materiálově a hodnotově výjimečné sbírce by měla pokrývat tvorbu historickou i současnou, tvorbu autorských a ateliérových unikátů, produkci malosériovou i masovou (s kurátorským odůvodněním každé konkrétní akvizice). Vzhledem k aktuální pandemii lze navíc očekávat nárůst podnětů k záchranným výkupům historického materiálu včetně těch plynoucích z žádostí o povolení vývozu. Bez navýšení finanční podpory oproti stávajícímu stavu nebude možné zabránit přesunům drobných děl z drahých materiálů do oblastí mimo veřejný prostor.

V **podsbírce obecných kovů** bude třeba kromě stávajícího doplňování kolekcí historické produkce o mimořádné příklady či dosud nezastoupené typy se zaměřit na promyšlené a systematické akvizice designérské produkce osvětlovadel, jídelního náčiní a dalších součástí interiéru i exteriéru 20. století.

Pokud jde o **podsbírku drahých kovů** a různých materiálů, lze předpokládat, že vyplňování „mezer“ historického materiálu bude mít i nadále formu záchranných výkupů, jak se v minulých letech dělo například u akvizic slonovinové plastiky středověku a raného novověku. Při každé nové příležitosti bude pochopitelně třeba zvažovat poměr mezi hledisky kvality, autenticity, vypovídací hodnoty či vztahu k tuzemskému dění (tedy nejen provenienci). Mimořádně problematickým se jeví stanovení strategie pro historický materiál podléhající v současné době činnosti tzv. detektorářů a s nimi spřízněných komunit. V případě současného umění a produkce budeme stále znovu hledat kompromis mezi soustředěním se na tuzemskou (či širěji středoevropskou) tvorbu a nutností budovat pro ni i světový kontext.

Dalšími prioritami akviziční činnosti bude:

- v podsbírce obecných kovů sledování sériové designérské tvorby nalézt a v nadcházejících letech realizovat vhodnou strategii pro budování sbírky unikátních autorských děl 20. a 21. století;
- v podsbírce drahých kovů – liturgické náčiní bude třeba usilovat o akvizice solitérních děl mimořádné úrovně, ačkoliv nelze očekávat plnou náhradu některých mezer vzniklých převedením umělecky mimořádně cenných předmětů jejich právoplatným majitelům; v případě téměř nezastoupených období – klasicismus, empír – je třeba sbírku doplňovat i o díla, umožňující převážně badatelské využití i z hlediska technologií a dekoru;

- v podsбірce drahých kovů – šperk bude třeba kromě systematicky připravovaných akvizic českého a slovenského (v omezené míře i střeoevropského) autorského šperku tvůrců střední a starší generace sledovat z hlediska akvizice také tvorbu autorů nejmladší generace, včetně čerstvých absolventů uměleckých škol, a to i za cenu rizika, že nadějný adept nebude svůj potenciál v daném oboru dále rozvíjet.

Vnější priority

1. Sledovat vývoj a prezentaci současného designu u nás a ve světě s cílem potenciálních akvizic přímo u autorů nebo výrobních firem. Klíčové budou akvizice „neznámých“ a „neobjevených“ osobností, technologií, témat, z důvodu dosud nízké tržní ceny. Spolupráce s odbornými školami na získání současné produkce jak profesorů, tak žáků.
2. Sledovat trh se starožitnostmi, aukce, internetové portály (aukro, e-bay, sbazar apod.), budovat dlouhodobé kontakty se sběrateli a soukromými znalci.
3. Cíleně využívat fondů ISO MK ČR u mimořádných nákupů, zejména pro umělecká díla ohrožená vývozem do zahraničí s bohemikální hodnotou.
4. Maximálně využívat nabídek veřejnosti a cílevědomě vyhledávat potenciální vlastníky hledaných předmětů.

Priority při inventarizaci

Zároveň s ukládáním sbírek v novém Centrálním depozitáři probíhá kontrola a záznamy lokací předmětů všech sbírek uložených dříve v historické budově či v mimopražských depozitářích (sbírky skla, porcelánu a keramiky, historického i současného textilu, užité grafiky – včetně rozsáhlé sbírky plakátů, knih, fotografie, sbírky kovů včetně trezorového materiálu, lustrů a částečně i nábytku). Sbírkby byly v rámci celkové inventarizace a balení většinou digitálně zdokumentovány, započata byla inventura s obrazovou dokumentací dlouhodobých zápůjček sbírek mimo UPM (expozice na zámcích – např. Klášterec nad Ohří, Lemberk, Vranov nad Dyjí, Světlá nad Sázavou, Nové Hrady a další).

V rámci nového ukládání sbírek je zaváděna centrální systemizace ukládání sbírek včetně čárového kódu. Kompletní inventarizace též ukáže, které oblasti sbírek jsou již dostatečně zastoupeny a které je třeba doplnit s ohledem na budování nových expozic.

Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence z důvodu přebytečnosti

- Vyřazení předmětů, které ztratily vypovídací hodnotu nebo jsou natolik zničeny, že nemohou tuto vypovídací hodnotu plnit (např. některé předměty ze syntetických materiálů);

- možnost vyřazení multiplikátů či možnost jejich výměny při získání kvalitnějšího předmětu, lépe zachycujícího dobu či oblast k interpretaci životního stylu apod.;

- při vyřazení v každém případě zvažovat přeřazení do studijního fondu nebo nabídku do jiné instituce, školy apod.

PhDr. Helena Koenigsmarková
Ředitelka

PhDr. Radim Vondráček
Ředitel sbírek a výzkumu

Praha 2020